

İPSİZ UÇURTMA

Sibel Oğuz

■ Sarıkamış'ta bir çocuğu ancak doğa şımartabilir, şartlar değil.

Hemşire, kucağında özenle taşıdığı parçamı bana uzatıyor. Karnımda geçmeyeceğini sandığım sancılar hafifliyor birden. Annem, görevini bana devretmenin gururuyla “Günahlarından arındın, Allah'a dua et.” diyor. Bu yüzden olacak, bir tüy kadar hafifim. Anne olmanın vermiş olduğu garip duygular ve sırtıma binen sorumluluk bilinci ile yüzüne bakıyorum. Evlatla yüzleşmek kendimle yüzleşmek kadar güç. Teni beyaz. Yanağında rastgele parçalanmış nar taneleri var. Annem tepkimi ölçmek ister gibi gözlerime bakıyor. “Doğum lekesi doğum lekesi...” diyor. Annemin tekrarı kabullenmemi kolaylaştırıyor. Doğum lekesi, diyorum. Hemşire bize katılarak, “doğum lekesi” diyor. Hep birlikte gülümsüyoruz. Bu ortak tebessümde kolay kabulleniş var. Kucağıma alıyorum, cennetten bir koku duyumsuyorum. Yeşil taşlı kolyemi sıkıca kavriyorum. Çocukluğumun yeşil boncukları iki parmağının arasında. Göğsüme yapışıyor. Mücadelen hayırlı olsun, diyorum sessizce. Yüzündeki leke beni çocukluğuma götürüyor.

***

Bahar'ın saçlarımı şımarttığı bir gün. Kanepenin bana ayrılan kısmına uzanmışım. Babam peynirci. Ben de peynircinin kızı. Babam, sipariş için Kars'a gitti. Anneme dedi ki uzun bir süre dönmeyeceğim. Turnalar ne zaman göçse babam o zaman gelir. Bir ters döngü ki sormayın. Elimdeki her yere taşınabilir aynadan kendime bakıyorum. Açık sarı saçlarım bu coğrafyada eğreti duruyor. Akranlarım beni Almanlara benzetir. Bu sözlerin inandırıcılığı olsa gerek yüzümde ülkeme ait bir işaret arıyorum. Annem, güneş kızıma dokunmaya kıyamıyor. Sarılığı ondan, diyor. Rüzgâr estikçe çamlardan gelen şifa ciğerime doluyor. Ellerimle yamuk kesilen kâkülümü düzeltiyorum. Annem, zamana bırakmam gerektiğini söylüyor. Bir aya kalmaz uzar,

diyor. Bir çocuğun gözünde zaman, bir yetişkininki kadar katlanılabilir değil. Yalnız kalmak için fırsat kolluyorum. Kâkülümü düzene sokacağım. Evet, bunu muhakkak yapacağım. Bir makas yeri gelir yamuk kestiği saçı düzeltbilir. Hatalardan ders çıkarmak insana özgü değil. Bir makas mimar da olabilir. Kâğıtlar keser, sarı, yeşil turuncu kâğıtlar. Ve bir çocuk o kâğıtlardan fevkalade çiftlik kurabilir, branda yapabilir, uysal atların yelesini süsleyebilir. Çok sevdiği Tanrısına uçurtma yapabilir. Bana kalırsa bir makas bütün bunları yapabilir. Annem bu söylediklerime katiyen inanmaz. Yamuk olan şeylerin zamanla düzeleceğini savunur.

Litiko -gerçek adı Lütfü olabilir- her zamanki yerine oturmuş, işaret parmağıyla sobanın ılık borusuna harfler çiziyor, aynama yansıdığından habersiz. Ne zaman işini bitirip kendisiyle baş başa kalsa bulunduğu yere hiçbir zaman bir sözcüğe dönüşmeyecek harfler yazar, kışın karların üzerine, yazın toprağa, soba borusuna, avucunun içine. İşaret parmağında gizli bir mürekkep akıtır. Litiko'nun derdi yaşadığı bu hayatta belki de bir anlam yakalamak. Onu dik-katle izlediğimin farkında değil. Görünen o ki yazdığı harflerden anlamlı bir sözcük oluşmuyor. Tekrar tekrar deniyor. Okuma yazma bildiğini söylüyor fakat sakız falını genellikle bana okutuyor.

Bahar onu da unutmamış. Yüzünün bir tarafını kaplayan mor leke daha büyük ve merak uyandırıcı. "Litiko" diyorum. Güzel bir rüyanın ortasında uyanmış gibi sığıyor. Bakışlarında yakalanmış olmanın pişmanlığı var. Bana gizliden bir öfke duyuyor, belli. Harflerden kurduğu dünya yıkılıyor. Yüzünde sadık bir mahcubiyet. Bilmem kaç kez sorduğum aynı soruyu soruyorum, itina ile cevap alacağımı umarak. Yüzüne ne oldu diyorum. Bu defa ödül koyuyorum soruma. Eğer söylersen yeşil boncuklarımdan sana da vereceğim. Kızarıyor. Yanağını kaplayan leke şartlara bağlı olarak küçülüyor. Şimdi Litiko'nun yüzünde utangaç bir gonca var. Ne zaman işler yolunda gitmezse koca bir gül açılır, yüzünün bir bölümünü ele geçirir. Litiko, yeşil boncuklarımdan sana da vereceğim diyorum. Tekrara alışık. Kışkırtıcı bir talep karşısında sessizliğini sürdürüyor. Annem konuşmalarımı işitmiş olacak ki sesinin yettiği ölçüde beni yanına çağırıyor. Suç ve ceza!

Dağılan saçlarımı düzeltiyorum. Bu günlük bu kadar bahar yeterli. Eteğimi çekiştirerek annemin yanına gidiyorum. Litiko, en ağır cezayı almam için Tanrı'ya dua ediyor. Annem bir minare kadar dik ve sağlam olan işaret parmağını havaya kaldırıyor. Bu hareketi karşısında başım yere eğiliyor. Kâkülüm gözlerimi kapatıyor. "Bir daha Litiko'ya yüzüyle ilgili bir şey sorma, günahdır, yazıktır, Allah seni cezalandıracak!" diyor. "Tamam" diyorum sessizce. İçimdeki ses bu dediğime inanmıyor. Gıcık oluyorum kime ait olduğunu bilmediğim o sese. Beni yalanlayıp duruyor. Annem, hayvanların karnını doyumması için Litiko'ya sesleniyor. Ben odada günahımla baş başa kalıyorum. Ya Tanrı bana kızdıysa ya mektuplarıma cevap vermezse?

Sahi Tanrı küçük bir kız çocuğunun mektubunu reddeder mi? Hayır hayır! Annem meselenin önemini bilmiyor. Yastığımın altına biriktirdiğim yazılarımın içinde kimseye açmadığım, ben büyüdükçe önemini yitiren sırlarım var. Anneme söyleyemediklerim var, içinde kardeş kırgınlığı geçen hikâyeler var, dünyayı değiştireceğime dair ipuçları var. Taş var, çakıl var, kum var. Kuracağım uygarlığın hayalleri var. Tanrıya yazdığım mektuplarım var. Neyse ki annem okuma bilmiyor. Bilse kızar bana, azarlar. Tanrı'ya sesini duyurmanın en kolay yolunun dua olduğunu söyler. Oysa yazdığım mektupların cevabını alacağımdan zerre şüphem yok. Neyse ki annem okuma bilmiyor. Onu ve babamı ve beni ve kardeşlerimi ve geleceğimizi yok sayan tartışmalarını Tanrıya şikâyet ettiğimi bilse bana kızar. Evet evet, annem okuma bilmiyor, Litiko ise bildiğini sanıyor. Bütün fark bundan ibaret.

Annemin ikazından sonraki birkaç gün Litiko'ya soru sormadım. Bunu anneme vermiş olduğum sözden dolayı değil, Litiko'nun incinmiş olabileceğinden korktuğum için yaptım. Annem kadar olmasa da Litiko'nun üzülmeye beni de üzer. Çünkü o ne zaman üzülse suskunluğu derinleşir, boynundan darbe almış bir çiçek gibi başı yere eğilir. Ben isterim ki bütün yetişkinler ve bütün çocuklar dik dursunlar. Rüzgârda dalları eğilmeyen ağaçlar gibi, peynircinin gururlu karısı annem gibi.

Susmak, bir dervişin nefsiyle imtihanı kadar zormuş. Sessizliğim güç bela iki gün sürdü. Annemin olmadığı her yerde Litiko'nun yanına koşarak yüzündeki anlamsız lekenin nedenini sordum. Cevap vermedi, öylece sustu. İçinden bana küfürler savuruyordu muhakkak. Hayvanlar, kurallarını bozduğu zaman onlara da saydırır, ondan biliyorum. Yine yalnızlığından yaralandığım bir an, yüzüne ne oldu dedim. İlk defa soruyormuş gibi soğukkanlı bir ifadeyle söyledim. Litiko sinirlendi. Yüzü kızardı, nar lekeleri büyüdü, etrafa saçıldı. Elinde ağaçtan yeni kopardığı sopayla yere harfler çizmeye başladı. Oysa bir sözcük oluşmayacağını iyi biliyordu. Fakat ben ne yazmak istediğini anlamıştım. Yutkundu, yüzü soğudu. Leke küçüldü. Bana döndü, "Sen Almansın, babana benzemiyorsun." dedi. Zayıf yerimden yaralamak istiyordu. İkimiz de sustuk. Eve gidip makas alacağım. Ben de dâhil herkesi şüphede bırakan saçlarımı kökünden keseceğim.

Akşam annem erkenden uyudu, Litiko evin girişinde ona ayrılan odaya geçti. Makası aldım. Biriktirdiğim renkli kâğıtlardan uçurtma yaptım. İpini kısa tuttum. Üzerine, "Tanrı'm, Litiko'nun yüzünü iyileştir." diye yazdım. Yarın ilk işim onu dönmek üzere gökyüzüne yollamak.

O gece yatakta döndüm durdum. Heyecanlıydım. Uçurtmamı reddedileceğinden, geri geleceğinden korktum. Gidenlerin arasından babamın dönmesi yeterliydi benim için. Uyandıgımda ev sessizdi. Peynir odasına gittim. Her yer sıcak süt kokuyordu. Annem Litiko'ya peynirin kıvamı için bazı tecrübelerini anlatıyor, mayanın ölçüsünü kaçırırsa peynirin sert veya aşırı yumuşak olacağını söylüyordu. Peynircinin bilge karısı Litiko'yu kısa iyi bir peynir ustası

olarak görmek istiyordu belli ki. Gülüşümle onları selamladım. Odama geçtim. Uçurtmamı koltuğumun arasına sıkıştırdım. Evimizin arkasındaki ben büyüdükçe küçülen tepeye çıktım. Uçurtmanın ipini çözdüm, usulca gökyüzüne bıraktım. Püskülleri rüzgârda ağır ağır sallanıyordu. Evren, kutsal bir ana şahitlik ediyordu. O sırada bir Rus uçağı doğuya doğru uçup gitti. Arkasında ince bir duman ve korku bırakarak.

Aylar geçti, kuşların göç vakti yaklaştı, yakında babam gelecek. Kırmızı tokalar getirecek olmayan saçlarıma. Ben Litiko'ya soru sormaktan vazgeçmeyeceğim, o ise cevap vermemekte ısrar edecek. Olsun, Sarıkamış'ta bir kış başka türlü nasıl geçer?

Yaz bitmek üzereydi. Gökyüzüne bakıyordum, alabildiğine uzaktı. Buralarda gökyüzü bazen nedensiz bir şekilde uzaklaşır. Uçurtmayı düşündüm. Yastığının altında sakladığım şiirimden bir bölüm okudum. Bir merdiven dayamalı göğes... Annem verandadan seslendi, "Litiko yanına gel!" dedi. Ardından beni de çağırdı. Elinde beyaz bir zarf tutuyordu. Kalbim pıt pıt attı. Bir çocuğun sahip olabileceği kadar sessiz attı. Tanrı bana mektup göndermiş olabilir miydi?

Annem dedi ki, Litiko bunu oku. Ben dedim ki o mektup bana ait olmalı. Annem, isteksizce uzattı. Zarfı aceleyle yırttım. Sessizce okumaya başladım. "Litiko'yu askere çağırıyorlar." dedim. Sesim kalınlaştı, çirkinleşti. Okuma yazma bilmemin cezasını çekiyorduk. Litiko yüzüme baktı. Şaşkındı. Nar taneleri ortalığa saçıldı. Kalbim çocukluktan çıkmıştı. Gümm gümmm!

***

Dalgınlığım annemin dikkatinden kaçmamıştı. Yanıma yaklaştı. Alnıma döken, içine beyaz teller karışmış saçlarımı kulağımın arkasına sıkıştırdı. Eskisi kadar sarı değildi saçlarım. Güneş de bir şeyleri ihmal ediyordu belli ki. Tedavisi vardır, dedi. "Hem Litiko'yu hatırlamıyor musun? Ne kadar renkli ne kadar güzeldi! Sanırdın nar bahçesi."